

ILIE LUCEAC (2 iulie 1950 – 5 iunie 2017)

Ilie luceac (2. Juli 1950 – 5. Juni 2017)

(Zusammenfassung)*

Der vorliegende Beitrag ist dem Czernowitzer Professor, Schriftsteller und Historiker Ilie Luceac gewidmet. Er war stiftendes Mitglied der Gesellschaft für Rumänische Kultur „Mihai Eminescu“, stellvertretender Redaktionsleiter der Zeitschrift „Glasul Bukowinei“ (Czernowitz – Bukarest), wissenschaftlicher Mitarbeiter an dem Bukowina-Institut der Rumänischen Akademie.

Ilie Luceac erblickte das Licht der Welt am 2. Juli 1950 in Sinăuții de Jos, Region Czernowitz (ehemaliger Landkreis Dorohoi) und erlebte die Nachfolgen des Dramas der Teilung seiner Heimatprovinz. Er entfaltete sich als eine distinkte Persönlichkeit der Kulturlandschaft Bukowina und nahm aktiv an wissenschaftlichen Konferenzen und Kolloquien teil. Prof. Dr. Ilie Luceac ist unerwartet am 5. Juni 2017 von uns gegangen.

Der Autor beschreibt die Persönlichkeit und die Bestrebungen Ilie Luceacs, ein Mensch der sich durch die Bescheidenheit wahrhaft kultivierten Menschen auszeichnete und stets wissbegierig und offen für den Dialog war. Er leistete einen wesentlichen Beitrag zur Wiederbelebung des ethnischen Zugehörigkeitsgefühls und zur geistigen Entwicklung der Rumänen aus der Region Czernowitz.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Ilie Luceac, Bukowina, Czernowitz, Bukowinarumänen.

Deși îl cunoașteam pe domnul Ilie Luceac de pe vremea primelor congrese ale Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina sau ale Societății pentru Cultura Românească „Mihai Eminescu”, care s-au desfășurat la Gălănești, Rădăuți și Cernăuți, am simțit nevoia să mă documentez pentru realizarea acestei evocări care să fie pe măsura importanței acordate de Ilie Luceac legăturii sale cu Centrul pentru Studiarea Problemelor Bucovinei, acum Institutul „Bucovina” al Academiei Române. Pe măsură ce citeam articolele, studiile sau monografiile pe care le avem la Institutul „Bucovina” prin bunăvoința autorului, dar și diversele texte care au fost scrise despre activitatea sa, de-a lungul vieții și după trecerea la cele veșnice, mi se arătau fațete mai puțin știute ale cărturarului bucovinean. Faptul că era de o profundă omenie, cultivat, de o modestie specifică spiritelor alese, curios și deschis spre dialog sunt calități pe care le regăsim amintite în cele ce s-au scris despre viața

---

* Traducere: Carol-Alexandru Mohr.

și activitatea profesorului cernăuțean, evocate constant în scrierile elevilor, colegilor de catedră sau ale celor care l-au cunoscut în diverse împrejurări, în manifestări științifice, excursii tematice, expoziții de carte, emisiuni radio și de televiziune.

Pentru el, omul și istoricul Ilie Luceac, eternitatea s-a născut la satul baștinei sale (cum ar spune confrății uitați din regiunea Cernăuți!), Sinăuții de Jos, în fostul județ Dorohoi, acum în regiunea Cernăuți, unde a văzut lumina zilei la 2 iulie 1950. A gravitat axiomatic pe linia culturală ce unea lumea satului Sinăuți cu centrul cultural al Bucovinei, care a fost Cernăuțiul, și trăia continuu drama împărțirii provinciei natale, ca urmare a înțelegerii dintre cei mai mari criminali ai istoriei, Hitler și Stalin, în urma căreia linia de frontieră trecea la câteva sute de metri de casa părintească.

Ilie Luceac a venit pe lume și s-a format într-o vreme în care lumea blocului estic și URSS-ul erau într-o deplină osificare politică și „generalisimul” Stalin își trimitea și „bunii” și „răii” săi susținători în lumea umbrelor, era o lume în care binele și răul, frumosul și urâtul, neamul și străinul trebuiau definite după logica mefistofelică a învingătorului din Răsărit, din cel de al Doilea Război Mondial, într-o vreme în care – așa cum scria unul dintre ziariștii de la „Zorile Bucovinei” – și să privești sau să te întrebi ce-i sau cine trăiește dincolo de graniță era un delict de conștiință. Așa că, în acest loc, care pe vremea copilăriei și școlarității lui Ilie Luceac trebuia să fie măcar în parte asemănător cu lumea edenică a lui Creangă sau cea a terebleceanului Aurelian Chirilă (autorul romanului *Chemarea anilor mici*), oamenii erau în anii de după foametea din 1946–1947, în timpul în care mulți bucovineni erau deportați în Gulag și când rescrierea istoriei, slavofilia și filorusismul erau condiții necesare supraviețuirii. Așa că te miri cum a fost posibilă renașterea sentimentului național și creșterea spirituală a celor care, spre sfârșitul însângeratului veac, au dărâmat zidul „Berlinului local”, redescoperind demnitatea și libertatea. Între cei care au trăit și contribuit la acest miracol pentru românii bucovineni din regiunea Cernăuți a fost și Ilie Luceac.

Ilie Luceac a studiat la Liceul Pedagogic din Cernăuți (1965–1969), a absolvit Facultatea de Filologie, specializarea Limba și literatura română, în 1974 și Facultatea de Istorie, în 1992 – ambele de la Universitatea de Stat din Cernăuți. A fost profesor de Limba română la Școala Medie nr. 10 din Cernăuți, redactor la Radio Ucraina Internațional, profesor la Liceul Pedagogic din Cernăuți și a predat și limba latină la Institutul Teologic Ortodox din Cernăuți. În iulie 2000, a obținut titlul științific de doctor în istorie la Universitatea din București, cu tema *Cultura în Bucovina în cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea. O analiză de caz: Familia Hurmuzaki*.

În efervescența creatoare apărută după căderea zidului Berlinului și apoi a URSS-ului, istoricul Ilie Luceac s-a manifestat activ în societatea bucovineană,

care își redescoperea virtuțile și trecutul, fiind printre cei care au pus bazele Societății pentru Cultura Românească „Mihai Eminescu”, împreună cu d-na Alexandrina Cernov, m.o. al Academiei Române. Tot împreună au fondat Editura „Alexandru cel Bun” din Cernăuți și au susținut eforturile editoriale și culturale ale acesteia, impresionanta bibliotecă pe care o puneau la dispoziția celor interesați de istoria și cultura Bucovinei. În același timp, nu trebuie să uităm eforturile depuse pentru conservarea patrimoniului cultural și arhitectonic al provinciei natale, contribuția la refacerea mormintelor familiei Hurmuzaki de la Cernaucă sau identificarea unor edificii care amintesc de trecutul glorios al orașului Cernăuți, de personalitățile de seamă ale culturii române și universale, care s-au format ori s-au aflat, într-un moment sau altul, în capitala Bucovinei.

De la apariția, în anul 1994, a revistei „Glasul Bucovinei”, editată sub egida Fundației Culturale Române, azi Institutul Cultural Român, Ilie Luceac a fost redactorul-șef adjunct al publicației. A fost cercetător științific asociat al Institutului „Bucovina” al Academiei Române, membru activ al Institutului Român de Genealogie și Heraldică „Sever Zotta” din Iași, membru fondator al Asociației Republicane Științifico-Pedagogice „Aron Pumnul” din Ucraina și vice-președinte al Fundației de Binefacere „Casa Limbii Române” din Cernăuți. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Societății Scriitorilor Români din Cernăuți.

O înșiruire nici pe departe exhaustivă a sarcinilor culturale pe care și le-a asumat, dar care ne arată dăruirea de care a dat dovadă atunci când a publicat numeroase articole și studii în cele mai diverse periodice din România, Republica Moldova și Ucraina, precum: „Magazin istoric”, „Curierul românesc”, „Bucovina literară”, „Septentrion literar”, „Candela”, „Limba română”, „Glasul Bucovinei”, „Dosarele istoriei” (București), „Revista istorică” (București), „Libertatea cuvântului”, „Arcașul”, „Curierul de Cernăuți”, revista „Bucovynske vice” (Cernăuți) și „Analele Bucovinei”.

Preocupat constant de soarta școlilor românești din regiunea Cernăuți, Ilie Luceac a fost, împreună cu soția sa, autor de manuale de limba și literatura română, de literatură universală pentru școlile cu limba română de predare din Ucraina. A fost apreciat în literatura de specialitate pentru cercetările sale și valoarea studiilor pe teme de istorie publicate. Între acestea, se înscrie lucrarea *Familia Hurmuzaki: între ideal și realizare (O istorie a culturii românești din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea)*, Cernăuți – Timișoara, Editura „Alexandru cel Bun” – Editura „Augusta”, 2000, 364 p., care a fost distinsă cu Premiul Academiei Române „Eudoxiu Hurmuzaki” (2002). Ilie Luceac a fost distins cu premiul „Lecțiile istoriei” al Salonului Internațional de carte de la Iași (2001). Ulterior, a publicat volumele *Discursurile lui Eudoxiu Hurmuzaki în Dieta Bucovinei. Din viața parlamentară a Bucovinei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, ediție bilingvă, cu stabilire de text, prefață, note și comentarii de Ilie Luceac, traducerea textului german de Catrinel Pleșu, București, Institutul Cultural Român, 2007, 368 p. și *Eudoxiu (Doxaki) Hurmuzaki (1812–1874)*, Cernăuți, Editura „Alexandru cel Bun” – Editura „DrukArt”, 2015.

Ilie Luceac a fost o voce distinctă în peisajul cultural al Bucovinei natale, fiind o prezență constantă în dezbaterile de idei, a participat la sesiuni, conferințe sau

colocvii științifice naționale și internaționale. Din anul 2005 și până în 2016, Ilie Luceac a conferențiat în cadrul manifestărilor Institutului „Bucovina”, despre: *Cultura ca formă de supraviețuire națională. Modelul secolului al XIX-lea pentru Bucovina* (13 octombrie 2005); *Anul 1918. Elitele românești și definirea identității românilor din Bucovina* (9 septembrie 2006); *Alexandru Hurmuzaki și teoria psihologiei popoarelor în contextul comunității românești din Bucovina (a doua jumătate a secolului al XIX-lea)* (1 octombrie 2009); *Dimitrie Onciul și junimea Bucovinei de altădată (18 noiembrie 2010)*; *Rolul familiei Hurmuzaki în procesul de modernizare a societății românești din Bucovina secolului al XIX-lea* (11 noiembrie 2011); *Eudoxiu Hurmuzaki și viziunea sa modernă asupra istoriei și psihologiei poporului român* (27 octombrie 2012); *Bucovina în amintirile scriitorului și artistului plastic Partenie Masichievici (sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea)* (24 octombrie 2013); *Soarta unui fond familial din arhivele Hurmuzaki. Unele considerații* (16 noiembrie 2015), multe dintre acestea fiind publicate ca studii în periodicul „Analele Bucovinei”.

Am putea spune că trăirea acută a înstrăinării, a nedreptății istorice din 1940 și a celor pe care le-a atras momentul invocat, mai ales că în multe din zilele sale petrecute în satul natal era nevoit să privească granița care desparte lumea și istoria, a făcut să îi caute pe boierii Hurmuzaki, care, prin exemplul lor de demnitate și dăruire, însemnau recursul la morală, la adevăr, reîntoarcerea la autenticul pe care bolșevicii și urmașii lor le voiau ocultate. De aceea, cărțile sale despre rolul familiei Hurmuzaki au fost bine primite în recenziile din țară și din paginile periodicului „Analele Bucovinei”.

A trăit adesea atmosfera voievodală a Moldovei depline atunci când, nu de puține ori, s-a aflat la Putna și Sucevița, în cadrul unor întruniri științifice sau la aflarea cuvântului ziditor de suflete rostit de stareții acestor mănăstiri.

Ca un bun și apropiat colaborator al Institutului „Bucovina” al Academiei Române și al colegiului de redacție al periodicului „Analele Bucovinei”, era preocupat de problematica diversă a domeniului nostru de cercetare, de aceea a trecut cu serenitate peste inabilitățile unora care scriau pe teme de istorie și cultura Bucovinei, cultivând demersul științific autentic, întemeiat pe critica izvoarelor scrise. De aceea își asuma definiția învățatului francez Lucien Febvre: „L’historien n’est pas celui qui sait... il est celui qui cherche”.

Mai mult ca orice, Ilie Luceac a fost un om dedicat vocației sale de profesor, mulți dintre cei care l-au cunoscut în această ipostază rememorează lecțiile sale de o calitate metodică deosebită și cuvintele sale de încurajare sau de stimulare a performanței în învățare, rostite cu respect convenit pentru cel din fața sa. De aceea, lui Ilie Luceac – cel plecat atât de timpuriu dintre noi și care trudea cu nădejde la proiectele editoriale pe care le întrupa cu osârdie – i se potrivește afirmația Sfântului Maxim Mărturisitorul, conform căreia: „Virtutea este o manifestare a cunoștinței, iar cunoștința este o putere susținătoare a virtuții”.

Marian Olaru